

Komunisticky ladený táborový príbeh

Hl. postava: Jozef Urban alias Jožo A.K.A. Jožko

17.8.1926 Trstená

syn Stanislava (drotár) a Zuzany rod. Jelíkovej (učiteľka v 1. ľudovej)

detstvo prežil v rodnej obci; otec ho zaučal svojmu remeslu

mali susedov Nemcov

jeho rodina ovplyvnená Mníchovským diktátom

otec nesúhlasil so SVK štátom pod vplyvom Nemecka, to ovplyvnilo aj Jožka

Jožko sa pridal do SNP pod krídlom Červenej armády (ďalej len ČA)

bolo potlačené Nemcami

bol presvedčený, že ČA prinesie niečo nové, lepšie po oslobodení od Nemcov, a preto sa k nej pridal

1. deň

Neskorá jar 45. zvyšky nacistických skupín a kománd sa ukrývajú v lesoch. Ničia infraštruktúru (najmä mosty), aby spomalili postup ČA. Veliteľ Jožkovej skupiny bol poverený eliminovať tieto zväzky Nemcov. Práve v okolí jeho rodnej Trstenej. ČA sa celkom darilo, až Nemcov zatlačili do Trstenej. Pri bojoch o Trstenú však boli straty aj na civilných obyvateľoch, pretože Nemci pri úteku strieľali po každom, kto im bol v ceste. Medzi obeťami bola aj jeho mama. Táto udalosť v ňom vyvolala ešte väčšiu nenávisť voči nacistom. O to viac sa ešte primkol ku komunistom, ktorí bojovali proti Nemcom

2. deň

Za svoje zásluhy v boji proti okupantom bol Jožko prijatý medzi straníkov. Nevzal si vysokú funkciu, lebo si myslel, že nemá na oslobodení až takú zásluhu. A tak sa stal predsedom komunistických odborových zväzov. Politicky zostal len rádovým straníkom. V odboroch si získal veľkú popularitu medzi rádovými členmi odborov, ale taktiež mu verili aj „velikáni“ domácej komunistickej strany. V Moskve sa o ňom nedopočuli.

Jožko nemal rád priveľa popularity. Ale zato pred voľbami preukázal strane službu, lebo pritiahol veľa voličov, hlavne robotníkov. A mohol sa preukázať aj robotníckym pôvodom. Vo voľbách pomohol zdvojnásobiť voličov strany, ale napriek tomu komunisti na Slovensku prehrali. Z toho boli vyvedené dôsledky. Ale súdruhovia mu dali ešte jednu šancu s tým, že ho posunuli na nižšiu, menej zodpovednú funkciu. Po voľbách zastával funkciu konzultanta medzi odbormi a stranou.

Hoci teda komunisti nevyhrali voľby, podarilo sa im presvedčiť ľud a prezidenta, aby im bola zverená vláda. Toto sa im podarilo úspešne dosiahnuť dňa 25. februára 1948. Toto obdobie vstúpilo do dejín ako Víťazný február.

3. deň

Po prevzatí moci komunistami udalosti začali naberať na obrátkach. Komunisti začali razantne budovať pevný socialistický štát. K tomuto patrilo aj vysporiadanie sa s tými, ktorí vykorisťovali poctivo pracujúci ľud. Ďalej pozemkovou reformou zabezpečili každému pôdu rovným dielom a to tým, že všetka pôda sa stala spoločnou a každý sa na nej mohol rovnako podieľať a realizovať.

Bola potreba aj zlepšiť podmienky pracujúceho ľudu. Tu zohral dôležitú úlohu aj súdruh Jozef Urban, ktorý sprostredkoval strane potreby a požiadavky pracujúceho ľudu zastúpeného v odboroch. Dôležité pre vládu bolo aj odsúdenie vinníkov vojny, pretože boli nepriateľmi Československého ľudu a ľudí páhajúcich protištátnu činnosť (náboženstvo, buržoázia). V týchto prípadoch sa udeľovali najvyššie tresty, lebo odsúdení napáchali svojimi činmi štátu najväčšie škody

4. deň

Začiatkom 60. rokov bola otrasená dôvera ľudu voči vládnej komunistickej strane. Rovnako bola otrasená aj Jožova dôvera voči tvrdému štýlu komunistickej vlády. Jeho otca koncom 50. rokov odsúdili za to, že odmietol dať pozemok do spoločného družstva. Paradoxne, to čo budoval sa obrátilo voči nemu. Aj on cítil spolu s väčšinou ľudu, že socialistickému vládnutiu treba dať ľudskú tvár, aby nebolo také kruté voči ľudu. Po nástupe nových najvyšších predstaviteľov strany sa naozaj začal budovať socializmus s ľudskou tvárou. Zastavili sa nespravodlivé súdne procesy, začala byť väčšia názorová sloboda a dokonca sa na istý čas mohlo vycestovať do zahraničia.

5. deň

Je ráno 21.8.1968; na uliciach je hluk, po cestách jazdia tanky a pochodujú vojská ZSSR a jeho spriatelovaných štátoch. Média informovali, že vojská nás prišli oslobodiť od „kontrarevolúcie“ a sprisahania niektorých vysokých predstaviteľov strany, ktorí chceli pretvoriť štátne zriadenie, skrátka vlastizrada v najvyšších kruhoch. Vojská spôsobili v krajine zmätok, ľud sa búril a vymenili sa najvyšší predstavitelia strany. Nastúpili noví ľudia, ktorí znormalizovali pomery. Štát sa vrátil z chaosu do „normálu“, ale Jozefa to ešte viac utvrdilo v tom, že zmene v 60-tych rokoch vojská zabrániť nemali a cítil, že sa všetko vracia do starých koľají.

Ale ľudia sa nevzdávali a tajne pracovali na zmene, snažili sa stále, aj keď už ilegálne, o ľudskú tvár pre socializmus. O istých organizáciách štát vedel (Charta 77, Solidarita). Aj ľudia v susedných štátoch sa organizovali. Tajne a s takou istou myšlienkou ako v Československu. Schyľovalo sa k búrke.

6. deň

Zmena pomerov sa nakoniec udiala aj v srdci samotného socializmu, v Moskve. Nástupom liberálneho šéfa strany Gorbačova sa začali diať zmeny. Postupne sa tieto zmeny preniesli aj do ČS. Tie však boli presadzované len zdola, lebo v čele ČS vlády boli konzervatívni komunisti. Keď sa však ľud domáhal zmeny, narazil na tvrdý odpor Štátnej bezpečnosti. Jozef Urban, ako stotisíce iných ľudí, bol za ukončenie režimu, ktorý odopieral základné ľudské práva a slobody. Keď bola pokojná sviečková manifestácia za náboženskú slobodu tvrdo rozohnaná, ľud sa vzchopil a definitívne povedal socializmu nie v novembri 1989. Tento krát však už ani sila Štátnej bezpečnosti nestačila na zabránenie zvrhnutiu socializmu. Takto po 40 rokoch znova došla sloboda a demokracia.

Kajo Šutý
Dano Kosnáč
Miloš Bella